7208 - PEYGAMBER -SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM- HATA EDER Mİ?

Soru

Benim sorum, Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkındadır.Bazı müslümanlar, Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hatasız olduğunu söylüyorlar.Başka kimseler ise, Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hatasız olmadığını söylüyorlar. Ben şahsen onun hatasız olmadığına inanıyorum. Çünkü o, bir insandır. Bu konuda Kur'an ve sünnetten doğru olan görüşü bana haber verebilir misiniz? Size çok teşekkür ederim.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi: Sorunuzda (خَطَايَا) "hatâyâ" kelimesini kullanmanız, büyük bir hatadır. Çünkü (خَطَايَا) "hatâyâ" kelimesi, (خَطِيئَةٌ) "hatîe" kelimesinin çoğuludur. (Hatîe ise; bilerek işlenen günah demektir.) Bunun Rasûlulllah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den vukû bulması ise, imkânsızdır. Sorunuzda hatâyâ kelimesi yerine (أَخَطَاءُ) "ahtâ" (hatalar) kelimesini kullanmanız daha doğru olurdu ki (أَخَطَاءُ) "ahtâ", (خَطَأٌ) "hatâ" kelimesinin çoğulur. Çünkü hata, istemeyerek olabilir. Ancak (خَطِيئَةٌ)hatîe, böyle değildir.

İkincisi: (خَطِيئَةٌ) Hatîe'ye (bilerek işlenen günaha) gelince, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- de peygamberlerden birisidir. Onlar, elçilik göreviyle görevlendirildikten sonra Allah Teâlâ'ya karşı gelmek amacıyla günah adına hiçbir şey işlememişlerdir. Bu, müslümanların üzerinde ittifak ettikleri bir görüştür.Peygamberler, küçük günahlardan değil de büyük günahlardan mâsumdurlar.

Nitekim Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç şüphesiz ki peygamberlerin, küçük günahlardan değil de büyük günahlardan mâsum olduklarını söylemek, İslâm âlimlerinin çoğunluğu ve bütün tâifelerin görüşüdür... Bu, aynı zamanda tefsir, hadis ve fıkıh âlimlerinin çoğunluğunun görüşüdür.Hatta ilk müslümanlardan,

imamlardan, sahâbeden, tâbiînden ve onlara tâbi olanlardan,bu görüşe mutabık (uygun) bir görüşten başka bir görüş nakledilmemiştir." (Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye, 'Mecmûu'l-Fetâvâ', cilt: 4, sayfa: 319)

Bu konu hakkında İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi'ne yöneltilen soru şöyledir:

Soru:

Bazı insanlar ki bunlardan bir kesim de inkârcılardır. Onlar şöyle diyorlar:

Nebîler ve rasûller, hatâ edebilirler. Yani onlar da diğer insanlar gibi hatâ ederler. Devamla şöyle diyorlar: Nitekim yapılan ilk hata; Âdem'in oğlu Kâbîl'in, kardeşi Hâbîl'i öldürmesidir. Dâvûd -aleyhisselâm-, aralarında hüküm vermesi için kendisine gelen iki melekten birincisini dinlemiş, ikincisinin davasını dinlemişti. Yunus -aleyhisselâm- ve kendisini balığın yutması kıssası, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Zeyd b. Hârise ile olan kıssası.Bu kimseler diyorlar ki: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in söylemesi ve ortaya çıkarması gereken bir şeyi içinde gizlemişti.

Yine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı ile olan kıssasında:

"Sizler, dünya ile ilgili işlerinizde daha iyi bilirsiniz" demesidir.

Bu kimseler yine şöyle diyoarlar:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu yönden hata etmiştir."

Yine, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in gözleri görmeyen (âmâ) sahâbî ile olan kıssası hakkında şu âyetlerin indiğini söylemişlerdir:

[عَبَسَ وَتَوَلَّى * أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى * وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّى) [سورة عبس الآيات: ١ – ٣)

"Yanına görmeyen (âmâ) biri geldiği için yüzünü ekşitti ve sırtını döndü.(Ey Muhammed!) Ne bilirsin, o belki de alacağı öğütle arınacaktı." (Abese Sûresi: 1-3)

O halde nebîler ve rasûller gerçekten hata ederler mi? Bu günahkâr kimselere ne ile cevap

vermeliyiz?

Cevap:

"Evet, nebîler ve rasûller hatâ ederler. Fakat Allah Teâlâ onların bu hatalarını onaylamaz. Aksine onlara ve onların topluluklarına olan rahmetinden dolayı Allah Teâlâ onlara yaptıkları hataları açıklar, onların zellelerini affeder, kendisinden bir lütûf ve rahmet olarak onların tevbelerini kabul eder.Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir. Nitekim bu soruda zikredilen konular hakkında Kur'an âyetlerini dikkatlice inceleyen bir kimse bunu açıkça görür. Âdem -aleyhisselâm-'ın iki oğlunun olayına gelince, ikisi de peygamberlerden değillerdir.Bununla birlikte Allah Teâlâ, Kâbîl'in kardeşi Hâbîl'i öldürmekle işlediği kötü amelini Kur'an'da açıklamıştır. " (Fetvâ Heyetini oluşturanlar: Aburrezzak Afîfî, Abdullah b. Ğudeyyân, Abdullah b. Kuûd. İlmî Araştırmalar ve Fetvâ Dâimî Komitesi Fetvâları, cilt: 3, sayfa: 194, fetvâ numarası: 6290)

Üçüncüsü: Peygamberlikle görevlendirilmeden önceki durumlarına gelince, İslâm âlimleri, peygamberlerden bazı küçük günahların sâdır olabileceğini, büyük günahların ve zinâ ve içki içmek gibi insanı cehenneme götüren günahların onlardan sâdır olmayacağını, onların bu büyük günahlardan mâsum (korunmuş) olduklarını söylemişlerdir.

- Peygamberlikle görevlendirildikten sonraki durumlarına gelince, bu konuda doğru olan görüşe göre, onlardan küçük günahlar sâdır olabilir. Fakat Allah Teâlâ, onların bu küçük günahlarını onaylamaz.

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Âlimlerin çoğunluğundan nakledilen genel görüş, peygamberler küçük günahlardan mâsum (korunmuş) değillerdir ve Allah Teâlâ, bu küçük günahlardan dolayı onları onaylamamıştır.Yine âlimlerin çoğunluğu, peygamberlerden küçük günahların vukû bulmasının imkânsız olduğunu da söylemezler. Bu ümmette peygamberlerin tartışmasız mâsum olduklarını söyleyen ve bunun için büyük bir söz söyleyen ilk tâife, Râfızîlerdir. Zirâ onlar, peygamberlerden unutkanlık, yanılma ve tevil yoluyla bile küçük günahların vukû bulmayacağını söylemektedirler." (Mecmûu'l-Fetâvâ, cilt: 4, sayfa: 320)

- Peygamberler, Allah Teâlâ'nın dînini tebliğ konusunda günahtan korunmuşlardır.

Nitekim Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Hiç şüphesiz peygamberlerin nübüvvetine (peygamberliğine) delâlet eden âyetler (mucizeler),onların Allah -azze ve celle-'den haber verdikleri konularda mâsum olduklarına delâlet etmiştir.Onların haber verdikleri şeyler, haktan başka bir şey değildir. İşte, peygamberliğin anlamı budur. Peygamberlerin haber verdiği şeyler, Allah Teâlâ'nın peygambere gaybtan haber verdiğini, peygamberin de insanlara gayptan haber verdiğini rasûlün insanlararı dâvet etmeyi ve Rabbinin elçilik görevini onlara tebliğ etmeyi içerir." (Şeyhul-İslam İbn-i Teymiyye, 'Mecmûu'l-Fetâvâ', cilt: 18, sayfa: 7)

Dördüncüsü: Bilmeden işledikleri hatalara gelince, bu yolludur:

-Dünya ile ilgili işlerde hata etmeleri.

Bu hata vukû bulabilir. Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu hatâ vukû bulmuştur. O -sallallahu aleyhi ve sellem-, ziraat, tıb, marangozluk ve buna benzer dünya ile ilgili işlerde diğer insanlar gibidir. Çünkü Allah Teâlâ, peygamber gönderirken: "Ben, size tüccâr veya çiftçi veya marangoz veya doktor gönderdim", dememiştir. Bu gibi dünya ile ilgili işlerde hatâ etmesi, insanın fıtratındandır. Dolayısıyla bu hatâ, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in risâletine (elçilik görevine) bir kusur ve leke getirmez.

Nitekim Râfi' b. Hadîc'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

قَدِمَ نَبِيُّ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْمَدِينَةَ وَهُمْ يَأْبُرُونَ النَّخْلَ، يَقُولُونَ يُلَقِّحُونَ النَّخْلَ. فَقَالَ: مَا تَصْنَعُونَ؟ قَالُوا: كُنَّا نَصْنَعُهُ، قَالَ: لَعَلَّكُمْ لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا كَانَ خَيْرًا، فَتَرَكُوهُ فَنَفَضَتْ أَوْ فَنَقَصَتْ، قَالَ: فَذَكَرُوا ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، إِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ دِينِكُمْ فَخُذُوا بِهِ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ مِنْ رَأْيٍ، فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ [رواه مسلم]

"Allah'ın peygamberi -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiklerinde Medineliler hurma ağaçlarını erkek ve dişi hurma çiçekleri ile aşılıyorlardı. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara: Ne yapıyorsunuz? diye sordu.Onlar: Biz bunu (eskiden beri) yapar dururuz, dediler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: Umulur ki siz bunu yapmasaydınız daha hayırlı olurdu, diye

buyurdu. Bu söz üzerine onlar bu aşılama işini bıraktılar.Sonunda hurma ağaçları meyvelerini silkip döktüler veya ağaçların hurmaları az mahsül verdi.Bu durumu Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e zikrettiler. Bunun üzerine o: Ben ancak (sizin gibi) bir insanım. Ben size dînînizden herhangi bir şeyi emrettiğim zaman onu derhal alıp kabul edin. Size (teşri' olmak üzere değil de dünya işleri ile ilgili olarak) kendi görüşümden herhangi bir şey ile emredersem, şüphe yok ki ben de ancak bir insanım, buyurdu." (Müslim, hadis no: 6127)

Gördüğümüz gibi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- dünya ile ilgili bu şeyde hatâ etmiştir. Çünkü o -sallallahu aleyhi ve sellem-, diğer insanlar gibidir. Fakat o, dîn ile ilgili şeylerde bilerek hatâ yapmaz.

Dîn ile ilgili şeylerde bilmeden yapılan hatâya gelince, bu konuda âlimlerin tercih olunan görüşüne göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bunun gibi hatâ vukû bulabilir. Fakat bu, birincisinin aksine bir durumdur.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir mesele arzedilr de o meselede yanında dayanacağı herhangi şer'î bir nas yoksa, kendi görüşüyle ictihad edebilir.Nitekim müslümanlardan bir âlim ictihad eder ve ictihadında doğruyu isâbet ettirirse, iki ecre sahip olur. Hatâ eder de doğruyu isâbet ettiremezse, bir ecre sahip olur.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

[إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ] رواه البخاري ومسلم

"Hâkim, hüküm vermek istediği zaman ictihad eder, sonra (ictihadında) doğruyu isâbet ettirirse, kendisine iki ecir verilir. Hâkim, hüküm vermek istediği zaman ictihad eder, sonra (ictihadında) hatâ ederse, kendisine bir ecir verilir." (Buhârî, hadis no: 6919, Müslim, hadis no: 1716)

Yine, Bedir savaşında esir alınan esirler kıssasında da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu olay vukû bulmuştur.

Nitekim Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

اسْتَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم النَّاسَ فِي الْأُسَارَى يَوْمَ بَدْرٍ، فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَمْكَنَكُمْ مِنْهُمْ، قَالَ: فَقَامَ)) عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ اضْرِبْ أَعْنَاقَهُمْ، قَالَ: فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم ، قَالَ: ثُمَّ عَادَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَمْكَنَكُمْ مِنْهُمْ، وَإِنَّمَا هُمْ إِخْوَانُكُمْ بِالْأَمْسِ، قَالَ: فَقَامَ عُمَرُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! اضْرِبْ أَعْنَاقَهُمْ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: ثُمَّ عَادَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ لِلنَّاسِ مِثْلَ ذَلِكَ، فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنْ تَرَى أَنْ تَعْفُوَ عَنْهُمْ، وَتَقْبَلَ مِنْهُمْ الْفِدَاءَ؟ قَالَ: فَذَهَبَ عَنْ وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَا كَانَ فِيهِ مِنْ الْغَمِّ، قَالَ: فَعَفَا عَنْهُمْ، وَقَبِلَ مِنْهُمْ الْفِدَاءَ، قَالَ: وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: (لَوْلا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) [سورة الأنفال الآيات: 68)) [رواه مسلم

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Bedir günü esirler konusunda insanlarla (ashabı ile) istişarede bulunup: Şüphesiz ki Allah -azze ve celle-, onlara karşı size güç ve kuvvet vermiştir, buyurdu. Ömer b. Hattâb kalkıp : Ey Allah'ın elçisi! Boyunlarını vur, dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ondan yüzünü çevirdi. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- dönüp : Ey insanlar! Şüphesiz ki Allah, onlara karşı size güç ve kuvvet vermiştir. Onlar, dün ancak sizin kardeşlerinizdi, buyurdu. Ömer kalkıp: Ey Allah'ın elçisi! Boyunlarını vur, dedi. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ondan yüzünü çevirdi. Sonra dönüp insanlara aynı sözü söyledi. Ebu Bekir ayağa kalktı ve: Ey Allah'ın elçisi! Uygun görürsen onları affet ve onlardan fidyeyi kabul buyur, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yüzündeki üzüntü ve keder belirtileri hemen gitti. Ardından onları affetti ve onlardan fidye aldı. Bunun üzerine Allah -azze ve celle- şu âyeti indirdi: 'Eğer Allah'ın Levh-i Mahfuz'da yazdığı daha önceki bir hüküm olmasaydı, aldığınız fidyeden dolayı size büyük bir azap dokunurdu." -Enfâl Sûresi: 67- (İmam Ahmed, hadis no: 13143)

Gördüğümüz gibi bu olayda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında açık bir nas olmadığı için ictihad edip ashâbı ile istişâre etmiş, dolayısıyla tercihte hatâ etmiştir.

Sünnette ise, bunun benzeri pek azdır.Bu sebeple bizler, nebîler ve rasûllerin mâsum olduklarına inanmamız,onların Allah Teâlâ'nın emir ve yasaklarına asla karşı gelmediklerini bilmemiz ve Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dünya ile ilgili işlerde hatâ yaptığını sebep göstererek vahyi tebliğ etme konusunda onu laf söylemek isteyen kimsenin sözüne son derece dikkat etmemiz gerekir.

Aynı şekilde, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haber verdiği bazı şer'î hükümlerin, onun kişisel ictihadları olduğunu ve bunların doğru ve yanlış olabileceğini söyleyen sapıkların sözlerine de son derece dikkat etmemiz gerekir.

Bu sapıklar, Allah Teâlâ'nın şu sözünü hiç okumazlar mı?

[وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى) [سورة النجم الآيات: 3 – 4)

"O kendi hevâ ve hevesinden konuşmaz. O, (konuştuğu şeyler) kendisine vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir." (Necm Sûresi: 3-4)

Allah Teâlâ'dan, bizi bâtıla sapmaktan uzak tutmasını ve bizi sapıklıktan korumasını dileriz.

Yine de en doğrusunu Allah Teâlâ bilir.